

instruments, technologies, connection; on – time, place, instruments, technologies; at – time, place, direction: from – direction, movement, purpose, cause, reason, origin.

Бицко Н.І.

ДО ПИТАННЯ ЛЕКСИЧНОГО ПАРАЛЕЛІЗМУ

(на прикладі лексичних інгредієнтів праслов'янських та латинських форм)

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

У сучасних лексичних та етимологічних дослідженнях велику цікавість викликає питання виокремлення та аналіз праформ праслов'янської мови. Дослідники-лінгвісти виокремлюють значну кількість зазначених праформ, які базуються на цільнолексичних відповідниках («лексичних паралелях») із давньомакедонською, давньогрецькою, латинською та іншими прадавніми мовами. Отже, об'єктом нашого дослідження є лексичні інгредієнти пралатинської лексики у індоєвропейських мовах, які науковці розглядають як «особливе мовне явище». Актуальність теми дослідження зумовлена невідкладними завданнями, які сьогодні стоять перед лінгвістами щодо архаїчності мов, де провідне місце й далі продовжує посідати проблема аналізу «лексичних паралелей» як особливого мовного шару, в якому законсервовано релікти праслов'янської лексики та відбито ментальні мовні особливості у світопоглядах народів. Сьогодні це невідкладне завдання спільно намагаються розв'язати вчені-лінгвісти. Але треба зауважити, що дослідження щодо архаїчності однієї мови над іншою мають досить суперечливі аспекти. І це зрозуміло, адже не завжди легко розрізнити, що є загальним архаїзмом, а що – загальною інновацією. Незважаючи на значні успіхи в теоретико-методологічних підходах до цього проблемного питання, його вирішення ще потребує значних теоретичних розвідок і практичного дослідження.

Можливо припустити, що «лексичні паралелі» походять із загального стародавнього мовного стану, який був наслідком сумісного проживання наших пращурів – носіїв цих мов, які мешкали на суміжній загальній прабатьківщині. Визначальним аспектом виникнення праслов'янських «лексичних паралелей» вчені рахують тільки мовну інновацію, яку пов'язують із родинними зв'язками давніх індоєвропейських діалектів у латинській і слов'янській мовах. Латинська мова є однією з найдавніших мов світу. Порівняльно-історичний метод дослідження дозволив простежити мовні паралелі, існуючі між латинською мовою і рештою індоєвропейських мов. Їх спорідненість простежується при порівнянні деяких лексем, які належать до основного словникового фонду. Більш того, вищезазначені явища лексичного паралелізму зустрічаємо у певних терміносистемах. Наприклад у топонімії (назви міст) німецької мови: *Köln (Colonia), Regensburg (Reginacastra)* та ін. В англійській мові назви міст мають складову частину *-chester, -caster* або *-castle*, які походять від латинських лексем *castra* (військовий табір) або *castellum* (укріплення): *Manchester, Lancaster, Newcastle*. Деякі лексемні одиниці абсолютно тотожні з позицій фонетики, морфології та семантики як в латинській, так і в сучасній українській мові на рівні побутової лексики, а у більшому обсязі у науковій термінології будь-якої галузі науки. Вищезазначені лексичні інгредієнти латинського походження у індоєвропейських мовах можуть обґрунтувати думку щодо суміжності територій проживання носіїв мови та етнокультурних зв'язках раннього праслов'янського і пралатинського діалектів. Адже, у нашому сьогоденні латинська мова поряд з грецькою залишається базою для утворення міжнародної суспільно-політичної та наукової термінології.

Отже, лексичні паралелізи мов індоєвропейської групи діагностують становлення та еволюцію стародавніх мов у реальному просторі та часі.

Борисюк А.С.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОТІКАННЯ КРИЗИ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Кафедра психології та філософії

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Поняття «професійна ідентичність» стосується тієї категорії особистостей, для яких провідною основою ідентифікації є професійна діяльність. Лише в суспільствах і в особистостях із провідною орієнтацією на професійну діяльність професійна ідентичність слугує основою і критерієм особистісного вибору в умовах кризи.

Становлення професійної ідентичності майбутнього фахівця залежить від низки суб'єктивних (внутрішньої роботи стосовно деталізації Я-концепції, що містить образ майбутньої професійної діяльності; уточнення життєвих цілей та усвідомлення сенсожиттєвих цінностей) та об'єктивних (традицій навчального закладу; існування соціальних стереотипів та норм стосовно тієї чи іншої професії; характеру вимог сучасного суспільства) факторів, які необхідно враховувати у процесі професійного навчання.

Будь-яка професійна криза – це криза ідентичності особистості, в якій об'єктивна необхідність у професійній переорієнтації вступає в конфлікт з суб'єктивною потребою у збереженні попередньої ідентичності. Кризою ідентичності називають процес, що утруднює особистісне і професійне самовизначення.

Досягнення ідентичності – це модель людей, які прийняли кризу і зобов'язали себе зробленим вибором, унаслідок чого вони самі вибирають роботу, прагнуть жити, дотримуючись сформованих для себе моральних

правил. Різноманітні «дорослі» ролі засвоюються не одразу й не одночасно. Молоді люди намагаються підкреслити свою самостійність у виборі та прийнятті рішень, однак цей вибір нерідко здійснюється імпульсивно. Вони болісно сприймають обмеження самостійності, критику їх необдуманих рішень.

Варто зазначити, що кожен фах, кожна спеціальність диктує свої особливості, власну специфіку, яка закономірно відображається в особливостях формування та результуючих характеристиках професійної ідентичності, специфіці переживання криз формування професійної ідентичності.

Особливо важливим, на наш погляд, є той факт, що ускладнений перебіг розвитку професійної ідентичності часто виступає причиною дисгармонійного розвитку особистості на певному етапі загалом. Адаже професійна ідентичність є надзвичайно важливою складовою ідентичності особистості, вона часто розглядається як основа сенсу життя зрілої особистості, як складова структури образу світу, як запорака ефективного виконання життєвих завдань та досягнення певного стилю життя. Тож сформована професійна ідентичність сприяє досягненню статусу зрілої ідентичності та зрілої особистості.

Зорій Н.І.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ВИХОВАННЯ

*Кафедра психології та філософії
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Необхідність розробки нової моделі освіти, яка б забезпечила не тільки розвиток особистості інформаційного суспільства, але й усвідомлення катастрофічної руйнації людиною навколишнього середовища не тільки в плані техногенних катастроф, а й духовного занепаду.

Аналіз навчально-методичної та психолого-педагогічної літератури виявляє певну закономірність щодо викладання навчальних дисциплін у вищій школі, зокрема: «знати, вміти і навчитись» та необхідний перелік професійних компетентностей, які своєю чергою мають забезпечити в майбутньому професійну реалізацію. Разом з тим багато викладачів вищої школи нарікають на те, що у студентів майже відсутня мотивація до навчання і формувати її навіть обдарованим педагогам надзвичайно важко. Насамперед варто зазначити, що здобуття освіти передбачає особистісне зростання, а прагматична освіта, яка має на меті формувати професіоналів приречена, оскільки не забезпечує його. Відсутність нової системи цінностей інформаційного суспільства визначило моральну проблему, оскільки етичні принципи, перенесені з ХХ століття, є радше декларативними, і тільки догматизують мораль, аніж формують основні життєві правила, які б забезпечили розвиток людини та її існування в епоху високих інформаційних технологій.

Нині необхідно сформувати громадську і наукову думку щодо інтегрального бачення людини, а не тільки через призму її професійних якостей, адже технології змінюються так стрімко, що висококласний фахівець не здатний до самоосвіти і самовдосконалення, швидко втрачає свою перевагу на ринку професій. Всебічно розвинена особистість – головне надбання сучасного суспільства. Освіта не може бути засобом адаптації чи виживання, оскільки формується на психології «заробітчанства» випускника вишого навчального закладу, який отримавши якісні «знання, уміння і навички» вирушає туди, де вони більше оплачуються. Втрачає держава і людина, оскільки змушена існувати в чужому для себе соціумі і навіть зовнішній комфорт не зможе зменшити внутрішні психологічні проблеми, пов'язані з життям в іншій країні. Нинішня ситуація інколи спонукає людину шукати додаткові резерви для адаптації в умовах нинішнього природного середовища, екологічно несприятливого. Часто-густо у нестримній жадобі до накопичення матеріальних благ сучасна людина порушує правила співжиття, свідомо нищить природу, забуваючи про те, що є її частиною. Чи можна сказати те, що дана ситуація ґрунтується на виживанні людини? Безперечно, що ні, оскільки «тваринний» спосіб життя це передбачає, а людський – осмислене життя в суспільстві, яке мало б забезпечити її інтегральну цілісність, включаючи формування моральних та духовних цінностей.

Любіна Л. А.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ ОСОБИСТОСТІ

*Кафедра психології та філософії
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Нова соціальна ситуація в нашій країні, що пов'язана з ускладненням та загостренням соціальних конфліктів, зниженням рівня соціально-економічного благополуччя та загального рівня життя, втратою звичних стереотипних цінностей та установок, викликала масове збільшення емоційної напруги, яка виявляється в зростанні рівня загальної тривожності, масовій появі таких переживань, як самотність, відчуженість, відсутність сенсу життя, невпевненість, страх за майбутнє та багато іншого. У зв'язку із цим велика кількість дослідників різних наук все частіше виявляють інтерес до питань якості життя людини, особливостей її особистісного становлення в кризових періодах її життя.

Метою нашої роботи було здійснити теоретичний аналіз проблеми життєвої кризи особистості, її ролі та значення для людини, вікових особливостей протікання криз в процесі життєвого шляху особистості, що представлена в сучасній науковій та науково-методичній літературі.